

Οι ολέθριες συνέπειες του «ανταγωνισμού» και της «αξιολόγησης», όπως τις καταγράφει από χώρες που έχουν βιώσει τις νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις, ο καθηγητής Φυσικής, Γ. ΤΡΙΜΠΕΡΗΣ. Η επιστήμη χρειάζεται χρόνο. Η δραματική έκκληση διεθνών ερευνητών για την προστασία της επιστημονικής δραστηριότητας από τον ανταγωνισμό της αγοράς

Τα σκουπίδια του «fast track» Πανεπιστημίου

» Ο ανταγωνισμός στην ανώτατη εκπαίδευση παράγει σκουπίδια. Δώστε χρόνο στην επιστήμη. Είναι η δραματική έκκληση επιστημόνων και ερευνητών που βιώνουν εδώ και δεκαετίες τις ολέθριες συνέπειες της μόλυνσης της επιστήμης από τις διαδικασίες «fast track» που θεσμοθετεί στα δικά μας πανεπιστήμια ο νόμος για την ανώτατη εκπαίδευση. Η Α. Διαμαντοπούλου μας λέει να σπύσουμε διότι τα όσα προβλέπει ο νόμος της, εφαρμόζονται στις 24 από τις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποκρίνεται, όμως, το γεγονός ότι οι εφαρμογές αυτές, όπως αναγνωρίζει δημοσίως ακόμα και ο προκάτοχος της υπουργός της Ν.Δ., Α. Σπυλιωτόπουλος, επανεξετάζονται «επίσης των δυσμενών αποτελεσμάτων τους. Ανταγωνισμός» και «αξιολόγηση», οι προμετωπίδες του νόμου Διαμαντοπούλου, είναι κόκκινο πανί για ένα μεγάλο μέρος της επιστημονικής κοινότητας, καθώς εννοχοποιούνται για τον εκφυλισμό της επιστημονικής δραστηριότητας, το κλείσιμο πολλών τμημάτων και τις εκπτώσεις στο επίπεδο σπουδών. Ο Γιώργος Τριμπίρης, καθηγητής στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, μιλώντας σε εκδήλωση της Πρωτοβουλίας για την Υπεράσπιση του Δημόσιου και Δωρεάν Πανεπιστημίου, έδωσε μια διεθνή γεύση τόσο των συνεπειών όσο και των αντιδράσεων από την εφαρμογή του fast track μοντέλου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Η υπουργός ευαγγελίζεται την προώθηση του ανταγωνισμού στην ανώτατη εκπαίδευση, όταν στον υπόλοιπο κόσμο πυκνώνουν οι φωνές περί του αντιθέτου.

Εδώ τα καλά «προϊόντα»...

Η επιστημονική παραγωγή, στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών έχει αποκτήσει όλα τα χαρακτηριστικά της ξέφρενης βιομηχανικής παραγωγής. Τυπείται παραγωγή ενός πληθωρισμού από «προϊόντα», εν πολλοίς πανοσιόδητα το ένα με το άλλο, όπου εδώ σαν προϊόντα θεωρούνται κυρίως οι επιστημονικές δημοσιεύσεις, υποθέτουν τεχνικό marketing για τη διαφήμιση και την προώθησή τους, extra αμοιβές και bonus των ερευνητών-παραγωγών αναλόγως του αριθμού των παραγόμενων «προϊόντων-δημοσιεύσεων» στη μονάδα του χρόνου, πιστοποίηση των «προϊόντων» και των διαδικασιών από εξωτερικές εταιρείες πιστοποίησης, και εμπορική εκμετάλλευσή αυτών.

Συγγνώμη, είναι «λάθος»

Ο υπερπληθωρισμός δημοσιεύσε-

ων από τους επιστήμονες στην προσπάθειά τους να ανταπεξέλθουν του ανταγωνισμού ώστε να κερδίσουν μια θέση, προαγωγή ή μονοπώλια, χρήματα και φήμη, έχει οδηγήσει σε δύο κυρίως αποτελέσματα: στην καλύτερη περίπτωση υπερβολές ή απάτη και στη χειρότερη, λανθασμένα αποτελέσματα. Το γεγονός ότι τέτοια χαρακτηριστικά μόνιμαν την επιστήμη και τους επιστήμονες αποτελεί απόρροια του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο τις τελευταίες δεκαετίες κλήθηκαν να λειτουργήσουν, ένα περιβάλλον με αξίες ξένες προς τις παραδοσιακά ακαδημαϊκές.

Ρεκόρ αναξιοπιστίας

Όπως γράφει και ο καθηγητής της Ιατρικής του Stanford Γιάννης Ιωαννίδης σε άρθρο του στο Scientific American (June 2011), με τίτλο «An Epidemic of false claims» (<http://www.scientificamerican.com/article.cfm?id=an-epidemic-of-false-claims>), πολλοί, από τους ισχυρισμούς επιστημόνων έχουν αποδειχτεί λανθασμένοι. «Λανθασμένες μελέτες και διογκωμένα αποτελέσματα σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά έχουν λάβει τη μορφή επιδημίας. Το πρόβλημα έχει καταστεί ανεξέλεγκτο στα οικονομικά και τις κοινωνικές επιστήμες, ενώ απαντάται ακόμη και στις φυσικές επιστήμες και κυρίως στη βιο-ιατρική. Η πιθανότητα δε, ένα αποτέλεσμα να είναι σωστό είναι αντιστρόφως ανάλογη της δημοσιότητας που έχει λάβει. Μοντέρνα και hot πεδία, τα οποία υπόσχονται, στους θεράποντες αυτών, υψηλές οικονομικές απολαβές, τείνουν

να παρουσιάζουν και το χειρότερο ιστορικό αξιοπιστίας».

Ως αντίδραση λοιπόν, και ως απάντηση στον εκφυλισμό της επιστημονικής δραστηριότητας, της «fast track» επιστήμης έχει ξεπηδήσει η κίνηση «Slow Science», κυρίως από γερμανούς ερευνητές, (και αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο, αλλά μάλλον αναμενόμενο, εξ αιτίας της διακρι-

τής επιστημονικής κουλτούρας της Γερμανίας σε σχέση με την αγγλοσαξονική). Η κίνηση κάνει έκκληση στον επιστημονικό κόσμο για μεγαλύτερη σύνεση.

Το Μανιφέστο της «Αργής Επιστήμης»

«...Η επιστήμη χρειάζεται χρόνο για να στοχάζεται», λέει το μανιφέ-

στο των ερευνητών. «Η επιστήμη χρειάζεται χρόνο για να διαβάσει και χρόνο για να αποτύχει. Η 'Αργή Επιστήμη', ήταν η μόνη δυνατότητα για εκατοντάδες χρόνια πριν. Σήμερα, αυτή η πρακτική χρειάζεται να ξαναγεννηθεί και να προστατευθεί. Χρειαζόμαστε χρόνο για να κατανοήσουμε ο ένας τον άλλον, κυρίως όταν διεξάγεται διάλογος ανάμεσα

Η γερμανική εμπειρία

» Οι Γερμανοί φοιτητές με τις πορείες, τις καταλήψεις και τις παντοειδείς άλλες διαμαρτυρίες τους, κατά τον Νοέμβριο του 2009, που δεν παρουσιάστηκαν από τα ελληνικά ΜΜΕ, επέφεραν ισχυρό πλήγμα στα μέτρα για την εφαρμογή της «Μπολόνιας» στη χώρα τους. Αυτά τα γεγονότα αποτέλεσαν αφορμή για δύο σημαντικές εφημερίδες της γερμανικής οικονομικο-πολιτικής ελίτ, τη σοσιαλδημοκρατική «Zeit» και τη συντηρητική Frankfurter Allgemeine, να επιστημάνουν σε πρόσφατα άρθρα τους τα καταστροφικά αποτελέσματα της μεταρρύθμισης της Μπολόνιας για τα γερμανικά πανεπιστήμια.

Μπέρδεψαν την έρευνα με τα λογιστικά

Η Zeit σε τίτλο άρθρου της («Nieder mit Bologna», 27.11.2009) βροντοφωνάζει «Κάτω η Μπολόνια! Η αποκαλούμενη μεταρρύθμιση κατέστρεψε τα γερμανικά πανεπιστήμια! Όμως, πιο εντυπωσιακά και αποκαλυπτικά είναι η τοποθέτηση της συντηρητικής «Frankfurter Allgemeine» με δύο άρθρα της («Die Bologna-Blase ist geplatzt» και «Humboldt reloaded», στις 22 και 24/11/2009). Στο πρωτοσέλιδο άρθρο της με τίτλο «Εκασε η φύση της Μπολόνιας», διαπιστώνει

ότι «Εκει σκηνοθετήθηκε μια κενή περιεχομένου επιστήμη, όπου την επιστημονική αντιπαράθεση έχουν εκτοπίσει τύποι άνευ ουσίας, νομιμοποιητές διαδικασιών και συμφέροντα ισχύος. Δεν διεξάγεται πλέον έρευνα επειδή κάποιο ερώτημα χρειάζεται απάντηση, αλλά επειδή πρέπει να μπουχτηθεί ο πόρος στα λογιστικά βιβλία». Και καταλήγει: «Αν είναι να γίνει κάτι καλύτερο τώρα, αυτό θα οφείλεται στους φοιτητές και στις διαμαρτυρίες τους. Χωρίς αυτούς, η παιδεία στη Γερμανία ποτέ δεν θα σταθεί στα πόδια της!»

Όπως επιστημάνει ο Γ. Τριμπίρης, οι δύο εφημερίδες αποκάλυψαν την παραγωγή ημιμαθών επιστημόνων από τα εταιρικούς μεταλλαγμένα γερμανικά πανεπιστήμια, εκφράζοντας στην ουσία την παραδοχή του κατεστημένου της χώρας-αγροαρκτικής της Ε.Ε. ότι η μεταρρύθμιση της Μπολόνιας είναι ακατάλληλη ακόμα και για τις γερμανικές επικεφαλές για τις οποίες προορίζονταν. Επιπρόσθετα, η οικονομική ελίτ της χώρας αντιλαμβάνεται πλέον ότι ζημιώνεται μακροπρόθεσμα από το να μετατρέψει σε κέρδος τα αποτελέσματα της παρελθούσας (και εξαντλούμενης) βασικής έρευνας, βάζοντας σε δεύτερη μοίρα την ανάπτυξη της έναντι της εφαρμοσμένης έρευνας.

*Στοιχεία από το «<http://youpayyourcrisis.blogspot.com>»